

Hoolekande Ekspertiisi- ja Nõustamiskeskus

PROBLEEMSE KÄITUMISE JUHENDAMINE RASKE JA SÜGAVA VAIMUPUUDEGA AUTISTIDEL

Ain Klaassen Tegevusterapeut, käitumisekspert

Monika Salumaa Tegevusterapeut, käitumisekspert

Tartu 2014

Käitumine, mis põhjustab
probleeme inimesele endale või
ümbritsevale keskkonnale on
probleemne käitumine

Iga käitumine on
kommunikatsioonivorm, millel
on oma tähendus

Probleemne käitumine on
TÄHENDUSLIK KÄITUMINE

Tähenduslik käitumine - probleemse käitumise vormid

- Füüsilisele keskkonnale suunatud
- Sotsiaalsele keskkonnale suunatud
- Ennast hävitav käitumine
- Endasse tõmbumine

Käitumise põhjused

- Meditsiinilis-bioloogilised
- Individuaal-psühholoogilised
- Keskkonna ja juhendamisega seotud

Valdkonnad, mida arvesse võtta klienditöös:

- Füüsiline areng, kronoloogiline iga
- Kognitiivne areng, vaimne iga
- Sotsiaal-emotsionaalne areng,
emotsionaalne iga

Vaimne iga (intellekt) lähtuvalt vaimupuude tasemest

- Kerge vaimupuue (7-12 a)
- Mõõdukas vaimupuue (4-7 a)
- Raske vaimupuue (2-4 a)
- Sügav vaimupuue (0-2 a)

Emotsionaalne areng vaimupuudega inimeste puhul:

- I Adaptatsioonifaas
- II Esimene sotsialiseerumise faas
- III Esim. individualiseerimise faas
- IV Ego struktuuri faas
- V Eneseteadlikkuse faas

Adaptatsioonifaas

0 – 6 kuud

- Autistlik faas → sümbiootiline faas
- Intensiivne füüsiline kontakt
- Sensoorse stiimuliga toimetulek vähene
- Oma keha avastamine
- Hirm, viha, erutus, passiivsus
- Autoagressioon

Esimene sotsialiseerumise faas

6 – 18 kuud

- Kiindumustunde tekkimine
- Enda eristamine teistest
- Arusaamine asjade püsivusest
- Distantseerumine hooldajast
- Turvatunne oluline, kindel struktuur
- Hirm, kiindumus, viha millegi kaotamise korral
- Kontrollimatu agressioon, suunatud füüsilisele keskkonnale

Esimene individualiseerimise faas

18 – 36 kuud

- Füüsilise kontakti eiramine
- Põikpäisus, võitlus sõltumatuse eest
- Kasutab sõna MINA
- Pidev tähelepanu otsimine
- Destruktiivsus
- Suhtlemine autoriteediga
- Agressioon suunatud teistele inimestele

Ego struktuuri faas

3 – 7 aastat

- Elu keerleb MINA ümber
- Ei hooma tervikut
- Pidev soov teistega mõõtu võtta, hirm ebaõnnestuda, soov edu saavutada
- Autoriteediga samastamine
- Häbitunne
- Sotsiaalse kontakti alustamiseks vaja autoriteeti

Eneseteadlikkuse faas

7 – 12 aastat

- Süütunne
- Eneseteadlikkus

Käitumise võimalikud eesmärgid:

- Kliendi suhtlemisviis
- Abi palumine
- Nõudmistest põgenemine
- Enesestimulatsioon
- Tähelepanu küsimine

Sekkumine

- Vali kliendi 1 probleemne käitumine
- Kirjelda käitumist nii täpselt kui võimalik
- Kirjelda sündmusi enne ja pärast käitumist
- Leia käitumise eesmärk kliendile
- Püstita reaalne eesmärk, mida soovid saavutada
- Kooskõlasta meeskonnaga sekkumisviis ja koosta tegevusplaan
- Vii plaan süsteemselt ellu

Käitumise juhtimisvõtted (1):

- Alternatiivse kommunikatsiooni kasutamine
- Keskkonna kohandamine
- Pro-aktiivne juhendamine

Käitumise juhtimisvõtted (2):

- Premeerimine (TOKEN)
- Ignoreerimine
- Tegevuse/nõudmise jätkamine
- Aeg maha (kohene lõpetamine)

Täna!

Palju edu uute teadmiste rakendamisel!

www.henk.ee

info@henk.ee

Tel: +372 58 159 312